

62 Naar je toe- en van je afschrijven

'*Waarom schrijf je eigenlijk?*', vroeg B. mij vorige week, nadat hij – niet voor het eerst en zeker niet als enige – blijkt had gegeven van zijn waardering voor mijn blogs. Ik ging even met hem terug in de tijd en vertelde hem kort van mijn vriend Willem.

Het was 18 mei 2014, de dag voor ons afscheid van Martijn. Tussen de zeer vele brieven en kaarten die we mochten ontvangen, was er die dag ook een bericht van Willem Driessen, toen al – zo bleek ons later – ongeneeslijk ziek: '*Roel, uit je in poëzie en proza, want daarin ben je goed. Het geeft ruimte aan je rouwen. Tot morgen*'.

Die aansporing van Willem heb ik mij ter harte genomen en hij liet zich daarover niet onbetuigd. Toen ik in juni 2014 de tekst van onze dankkaart schreef, ontving ik per omgaande post een kaart van hem met slechts drie woorden: '*Goed gedaan, jongen!*' Dat is Willem Driessen ten voeten uit: drie woorden! Een bijzonder mens: een medisch specialist, Begiftigd met veel humor en een virtuoos taalgebruik had hij op de momenten waarin het eropaan komt weinig woorden nodig. Meer woorden hoeft een verdrietig mens ook niet van een liefdevolle vriend.

Ruim een half jaar later stierf hij. Er is in ons leven nauwelijks een moment denkbaar dat zo'n diepe indruk op Louise en mij heeft gemaakt, als ons laatste bezoek aan, ons afscheid van hem.

Terug naar de gedachtewisseling met B. Een zin van hem hechtte zich in mijn hart: '*Je hebt het naar je toegeschreven.*'

Die zin viel in onze gedachtewisseling naar aanleiding van het boek van, over en voor Martijn: *Martijn Kroniek van een Asperger 1970-2014*. Het boek is klaar, nee, wij zijn klaar – daarbij op een geweldige manier geholpen door verhalen, beelden, visies van mensen die om Martijn heen hebben gestaan en/of nu om ons heen staan. In mei kun je de teksten van en over Martijn in het boek lezen, de 32 tekeningen van Martijn zien. '*Je hebt het naar je toegeschreven.*' Is dat het omgekeerde van wat in de al menigmaal aan mij gestelde vraag besloten ligt: '*Schrijf je het van je af?*' Ik heb dat steeds weer een merkwaardige vraag gevonden. Kun je de dood van een geliefde van je afschrijven? Kun je verdriet wegschrijven? Ik heb geprobeerd me voor te stellen wat er met je gebeurt als je iets van je afschrijft. Heb je dan geen verdriet meer? Wat ben je dan kwijt?

Op 13 maart werd een tante van Louise en mij begraven. Ze mocht bijna 99 jaar worden. In de gezamenlijke ontmoeting, de 'dankdienst voor haar leven', was er ruimte voor goede woorden. Woorden die ik al lang ken en toch voor mij opnieuw begonnen te leven omdat ze een nieuw licht wierpen op de vraag: *schrijf je van je af of schrijf je naar je toe?*

Eerst hoorde ik de mij bekende woorden van Hanna Lam¹:

*De mensen van voorbij
zij blijven met ons leven.
De mensen van voorbij
ze zijn met ons verweven
in liefde, in verhalen,
die wij zo graag herhalen,
in bloemengeuren, in een lied
dat opklinkt uit verdriet.*

Daarna las ik – de al veel vaker gelezen –woorden van Dietrich Bonhoeffer²:

*Afscheid nemen
is met zachte vingers
wat voorbij is dichtdoen
en verpakken
in goede gedachten der herinnering*

*is verwijlen bij een brok leven
en stilstaan op de pieken van pijn en vreugde*

*Afscheid nemen
is met dankbare handen weemoedig meedragen
al wat waard is niet te vergeten.....*

*Is moeizaam de draden losmaken
en uit het spinrag der belevenissen loskomen
en achterlaten
en niet kunnen vergeten*

Wat bijzonder. Dietrich Bonhoeffer schrijft over de *draden van het spinrag der belevenissen*, die *moeizaam losgemaakt* worden. Hanna Lam schrijft over de *mensen van voorbij*, die met *ons* verweven blijven.

Dat lijkt een tegenstelling. Dat is het toch niet.

We hebben van ons *afgeschreven*. We hebben de draden moeizaam losgemaakt en zijn niet (meer) gevangen in het spinnenweb van de belevenissen van voorbij.

We hebben naar ons *toegeschreven* We zijn met Martijn verweven door gouden draden: zijn teksten en tekeningen, de verhalen over hem. Daarin mogen we zien en ervaren wie hij is. We dragen ze 'met dankbare handen weemoedig' met ons mee. Ze zijn het waard om niet vergeten te worden. Daarom willen we ze met je delen.

1 Dit is een fragment uit: *De mensen van voorbij* – een gedicht van Hanna Lam (1928-1988); voor de gehele tekst: klik [hier](#); en op veel andere websites

2 Het gedicht *Afscheid nemen* is van Dietrich Bonhoeffer (1906-1945); een andere tekst van hem over dezelfde thematiek vind je hier: [Als je van iemand houdt](#)